duotuvės) bei Vytauto gatvėse vykdytose žemės darbų vietose kultūrinio sluoksnio nerasta.

2011 m. žvalgomieji archeologiniai tyrimai patikslino ir papildė duomenis apie Biržų senamiesčio raidą.

Biržai Old Town

In 2011, field evaluations were conducted at Atgimimo, J. Basanavičiaus, J. Biliūno, Karaimų, Kilučių, Kluono, Malūno, Latvygalos, Ramiojoje, Rotušės, and Vilniaus Streets in Biržai, and a small-scale excavation in Kariamų Street. A total of 350 m^2 was excavated. Fill layers created since the 17th-century were found under the early 20th-century paving in J. Basanavičiaus Street. A roughly 50 cm thick, 17th–18th-century layer that contained a 1786 Netherlands ducat, potsherds, and iron artefacts was excavated in Karaimų Street. 1625 Swedish reinforced earthen embankments were found at Rotušės St. 2. A 17th-century caltrop and part of a Dutch pipe stem were found in the embankment's earth. An earth-filled ditch was discovered opposite the churchyard gate of the Biržai Catholic church. The fill contained 17th–18th-century stove tiles and potsherds as well as many animal bones. 19th-century stone paving (Figs. 3–4), a 17th-century storage pit, and a cultural layer that had formed on top of the existing road during the second half of the 17th–19th centuries and contained animal bones, isolated glass bottles, shoe soles, and potsherds was discovered in Vilniaus Street.

During the 120 m^2 excavation in Karaimų Street (Fig. 1), fragments of a 17th-century farmstead: the remains of the building's floor and a storage pit (perhaps for storing ice?) was found under the present-day street (Fig. 2).

Stone paving laid circa 1927–1936 was found in Kilučių, Malūno, and Latvygalos Streets.

Roma Songailaitė

Rinkos gatvė 4

2011 m. birželio mėnesį Biržų senojo miesto vietoje (UK 3219), Rinkos g. 4, privačiame 694 m^2 dydžio sklype vykdyti žvalgomieji tyrimai, kurių tikslas buvo surinkti duomenis nugriauto ūkinio pastato vietoje projektuojamam naujam ūkiniam pastatui ant polinių pamatų. Tyrimų metu iškasti 3 šurfai ištiriant bendrą apie 10 m^2 plotą. Du 2x2 m dydžio šurfai buvo kasami numatomo statyti ūkinio pastato PR ir PV kampuose, vienas 2x1 m dydžio – sklypo Š pusėje, prie Rinkos gatvės, numatomos perstatyti tvoros vietoje.

Sklypo gretimybėse žvalgomieji tyrimai vykdyti 1959 m. – Rinkos g. 9 sklypą su Biržų II vidurinės mokyklos mokiniais tyrinėjo Biržų muziejaus darbuotoja V. Bitinaitė. Šių tyrimų ataskaitos nėra, apie pačius tyrimus žinoma tik iš vietinėje spaudoje paskelbto straipsnio: „3x4 m perkasoje aptikome senovinio mūrinio pastato liekanas. Pastatas, matyt, gaisro metu sudegęs, apie ką liudija didelis kiekis pelenų, degėsių, apdegusių plytų, akmenų. Šio pastato Š kampe aptiktos 1x1 m medinio rentinio liekanos. Rentinys galėjo tarnauti šuliniui, o vėliau šiukšlių duobe. Surasti įdomūs XVI–XVIII a. koklių, plytų, stiklo, keramikos pavyzdžiai." (Bitinaitė V., Įdomus archeologinis radinys, *Raudonasis artojas*, Biržai, 1959 10 08).

Žvalgomuosius tyrimus šio straipsnio autorė vykdė 1989 m., klojant šiluminę trasą Rinkos ir B. Dauguviečio gatvėse. Šiluminės

1 pav. XVII a. keramika iš šurfo 2.
R. Songailaitės nuotr.

Fig. 1. 17th-century ceramics from test pit 2.

trasos vietoje fiksuotas iki 1,2 storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XIX a. 1989–1991 m. J. Janonio aikštės R pusėje, prie Rinkos gatvės buvo ištirtas apie 750 m^2 plotas (vadovas Arūnas Baublys). Rasti 3 pastatų pamatai, datuojami XIX–XX a., bei 1,2–3,2 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis.

Rinkos g. 4 sklypas suformuotas pokariu iš buvusių prieškariu dviejų sklypų. Užstatymas buvęs prie Rinkos gatvės, per karą pastatas sudegė. Sklypo P pusė buvusi ūkinė – su daržais ir ūkiniu pastatu. XVII a. pradžios T. Makovskio plane šioje vietoje užstatymas nepažymėtas, buvę daržai.

Šurfe 1 rastas 40–50 cm storio supiltinis sluoksnis su atsitiktiniais XVII–XX a. radiniais: vinimis, keramikos šukelėmis, gyvulių kaulais. Įžemis, priemolis, pasiektas 60–70 cm gylyje (H_{abs} 55,10–55,20 m). Vientiso ankstyvo kultūrinio sluoksnio nerasta.

Šurfe 2 galima išskirti 2 horizontus: iki 70–80 cm gylio fiksuotas XIX a. pradžios – XX a. sluoksnis. Nuo 90 cm iki 1,7–1,8 m gylio šurfo viduryje aptikta apie 1,5 m pločio ūkinė duobė (griovys). Duobės ilgis nenustatytas, nes ji tęsiasi į Š ir P puses. Pilkos su moliu ir degėsiais žemės sluoksnyje rasta daug pavienių įvairių tipų indų šukių: briaunų, dugnų, petelių, ornamentuotų bangelės, rombų ornamentu, datuojamų XVII a. (1 pav.). Šurfo dugne rasti perdegusių koklių fragmentai, ornamentuoti augaliniu motyvu, būdingu XVI a. pabaigai – XVII a. Biržuose rastiems kokliams. Tarp indų ir koklių šukių rastos ir pavienės to meto stiklinių dirbinių šukės. Tarp žemių rasti keli chaotiškai išsidėstę akmenys be rišimo požymių leistų daryti prielaidą, kad rastas supiltas sluoksnis. Įžemis (priemolis) pasiektas 1,2–1,75 m gylyje (H_{abs} 54,25–54,80 m).

Šurfe 3 atidengti apie 40 cm pločio ir iki 50 cm gylio buvusio XX a. pradžios ūkinio pastato pamatai, kloti per 2 akmenų eiles. Pastatas statytas ant pirminio žemės paviršiaus, ant kurio rasti pavieniai XIX a. pabaigos – XX a. pradžios radiniai bei odų atraižos. Įžemis (priemolis) pasiektas 75–90 cm gylyje (H_{abs} 55,10–55,25 m). Ankstyvo kultūrinio sluoksnio ir radinių neaptikta.

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu surinkti 238 radiniai papildė Biržų senamiesčio archeologijos rinkinį dar nežinomais XVI a. pabaigos – XVII a. eksponatais.

Rinkos St. 4

In 2011, three test pits (a total of 10 m^2) were excavated at Rinkos St. 4 in Biržai Old Town. Test pit 1 contained a 40–50 cm thick fill layer with chance 17th–20th-century finds: nails, potsherds, and animal bones. A roughly 1.5 m wide storage pit (ditch) full of 17th-century ceramics (Fig. 1), stove tile fragments, and glass artefact shards was found at a depth of 90–180 cm in the middle of test pit 2. Only a late 19th – early 20th-century cultural layer and the stone foundation of an early 20th-century outbuilding were found in test pit 3.